

Nr 53

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fullmakt att i arbetslöshetsbekämpande syfte igångsätta arbeten, för vilka anslag uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51, m. m.

(3:e avd.)

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 74, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 11 februari 1955, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1955/56, där-est arbetsmarknadsläget så påfordrar, inom ramen av ett belopp av 300 miljoner kronor meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag är uppförda å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51.

Med anledning av en av arbetsmarknadsstyrelsen föreslagen omläggning av den allmänna beredskapsstaten erinrar departementschefen om de synpunkter å beredskapsstatens budgettekniska utformning, som uttalades i propositionen nr 275 till 1938 års riksdag, varigenom ett förslag till beredskapsstat första gången framlades. I propositionen anfördes bland annat, att det vid övervägandet av den lämpliga utformningen av finansfullmakten stått klart, att densamma ej kunde anknytas blott till en specificerad, ehuru ej i detalj motiverad förteckning på företag, som skulle få igångsättas i händelse av en vändning i den ekonomiska utvecklingen. De olika utgiftsändamålen borde bli föremål för Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning efter utredning och med stöd av en motivering av samma karaktär, som gällde vid äskandet av anslag å riksstaten. Riksdagen anslöt sig till denna uppfattning. Då den av arbetsmarknadsstyrelsen föreslagna omläggningen av beredskapsstaten icke står i överensstämmelse med ifrågavarande budgetprinciper, anser departementschefen sig icke kunna biträda styrelsens förslag.

Vad sedan beträffar behovet av statsmedel för upprätthållande av beredskap mot arbetslöshet under nästkommande budgetår blir detta beroende av utvecklingen på arbetsmarknaden. Såsom arbetsmarknadsstyrelsen framhållit är det icke möjligt att med någon grad av säkerhet nu ingå på en bedömning av arbetsmarknadssituationen under nästa budgetår. I likhet med arbetsmarknadsstyrelsen anser departementschefen emellertid de omständigheter, som för närvarande är kända, tala för att tillräckliga statsmedel kommer att stå till förfogande, om ett belopp av 300 miljoner kronor ställes till Kungl. Maj:ts disposition. På samma sätt som för innevarande budgetår bör därför även för nästkommande budgetår utverkas en till 300 miljoner

kronor bestämd finansfullmakt, anknuten till de på allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 uppförda anslagen. Vissa olägenheter kan visserligen uppkomma genom anknytningen till denna numera delvis föråldrade beredskapsstat. Å andra sidan torde dispositionsreglerna för det på beredskapsstaten uppförda anslaget till kostnader för arbetslöshetens bekämpande ge Kungl. Maj:t den handlingsfrihet som under rådande förhållanden erfordras för en effektiv arbetslöshetsbekämpande politik.

I anslutning till vad som gäller i fråga om innevarande budgetårs fullmakt bör från investeringsreserven för budgetåret 1950/51 avförda arbeten, som vid fastställandet av allmän beredskapsstat för sistnämnda budgetår avsågs att finansieras med anslag till kollektivt angivna ändamål, få inom ramen för respektive anslag ersättas med nya arbeten av samma slag. Likaså torde från investeringsreserven överförda arbeten, som vid fastställandet av beredskapsstaten avsågs att finansieras med för ett antal särskilt angivna arbeten gemensamt anslag, få inom anslagets ram utföras för den högre kostnad, som kan ha förorsakats av prisstegringar eller nödvändiga ändringar av planerna. Vidare bör anslaget å beredskapsstaten till kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. få användas för att bestrida 1) kostnader för utvidgning av arbeten, för vilka särskilda anslag anvisats å riksstat eller allmän beredskapsstat, 2) merkostnader, som kan uppkomma vid utförande av arbeten för motverkande av arbetslöshet, 3) kostnader för vissa i beredskapsstaten angivna arbeten, för vilka specificerade anslag icke uppförts, samt 4) kostnader för vissa slag av grovarbeten.

Skulle utvecklingen på arbetsmarknaden senare ge anledning därtill, torde på grundval av arbetsmarknadsstyrelsens utredningar om revidering och komplettering av investeringsreserven ett förslag till allmän beredskapsstat få upprättas och underställas riksdagen.

För den händelse ifrågavarande fullmakt tages i anspråk bör fortfarande gälla, att grunderna för statsbidrag till kommuner och enskilda vid utförande av arbeten tillhörande investeringsreserven kan jämkas där så erfordras med hänsyn till de särskilda förhållanden under vilka investeringsverksamheten kan komma att bedrivas.

Vad slutligen beträffar eventuellt uppkommande medelsbehov för bidrag till detaljplanering av arbetsföretag, för vilkas planering anslag icke står till vederbörande myndigheters förfogande, torde detta liksom hittills få bestridas från femte huvudtitelns anslag till kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.

Utskottet, som i tidigare sammanhang (utl. nr 5 år 1955) avstyrkt arbetsmarknadsstyrelsens förslag att det å riksstaten uppförda reservationsanslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. skulle ges karaktär av förslagsanslag, delar departementschefens uppfattning att den av styrelsen i anslutning härtill föreslagna omläggningen av den allmänna beredskapsstaten icke heller bör genomföras.

Med hänvisning till ovissheten om utvecklingen på arbetsmarknaden tillstyrker utskottet, att riksdagen även för nästa budgetår lämnar Kungl. Maj:t en till 300 miljoner kronor bestämd finansfullmakt med anknytning till de på allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 uppförda anslagen. Såsom departementschefen anfört bör emellertid, om arbetsmarknadsläget senare skulle ge anledning därtill, förslag till ny allmän beredskapsstat upprättas och underställas riksdagen.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att under budgetåret 1955/56, därest arbetsmarknadsläget så påfordrar, inom ramen av ett belopp av 300 miljoner kronor meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag är uppförda å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51.

Stockholm den 18 mars 1955

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlön, Iwar Anderson, Näsgård, Leander, Gillström, Boman, fröken Andersson, herrar Näsström, Pålsson, Hesselbom, Gustaf Andersson, Einar Persson och Aastrup; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Andersson i Malmö, Lindholm, Rubbestad, Eriksson i Sandby, Åkerström, Hoppe, Staxäng, fröken Elmén, herrar Johansson i Mysinge, Thapper, Jansson i Kalix, Wedén, Nihlfors och Löfroth.